

A photograph of a woman with long brown hair, wearing a grey tank top and colorful patterned leggings, sitting on a grassy lawn. She is holding a baby who is laughing joyfully. The background shows a tree trunk and green foliage.

› VERDUURZAMING ZORG

Van sectorale routekaart naar portefeuille routekaart | Roberto Traversari en Willem-Jan Hanegraaf

TNO innovation
for life

INHOUD

- › Waarom routekaarten?
- › Sectorale routekaart
- › Portefeuille routekaart
- › Ondersteuning van de sector
- › Portefeuilleroutekaart de praktijk (Willem Jan Hanegraaf)
- › Vragen en discussie

WAAROM ROUTEKAARTEN?

- › Parijs-akkoord -> het Klimaatakkoord en de Green Deal zorg
- › Achtergrondnotitie Verduurzaming bestaande utiliteitsbouw
 - › Concrete bijdrage leveren aan CO₂-reductie doelstelling: 2030 (>49%) en 2050 (>95%);
 - › Inzicht geven hoe deze opgave wordt bereikt, inventariseren randvoorwaarden en knelpunten en handelingsperspectief bieden.
- › Energietransitie: van het aardgas af

SECTORALE ROUTEKAART CARE EN CURE

- › Er zijn in opdracht van de branches sectorale routekaarten opgesteld voor de care en cure
- › Deze geven een beeld van de mogelijke bijdrage van de sector aan de transitie en CO₂-emissiereductie
- › Er zijn verschillende scenario's doorgerekend
- › 50% CO₂-emissiereductie in 2030 en 95% in 2050 is mogelijk onder een aantal voorwaarden o.a.
 - › Mee rekenen inkoop hernieuwbare elektriciteit
 - › Bekostiging

donderdag 10 oktober 2019

VISIE EN STRATEGIE NAAR EEN CO₂-ARME GEBOUWVOORRAAD IN 2050

- › Kosteneffectieve maatregelen
- › Op natuurlijke momenten:
 - › aanpassen van installaties en gebouwdelen (vooral care)
 - › muteren naar nieuwbouw met een energiestatistiek boven wettelijk minimum (bijna energieneutraal) (vooral care)
- › Gebruik energie (elektriciteit):
 - › gebruik van (in Nederland) duurzaam opgewekte hernieuwbare energie
- › Gasgebruik vergaand reduceren (vraagreductie, alternatieven voor stoomproductie, afbouwen WKK installaties)
- › Zoveel mogelijk gebruik maken van lokale duurzame energiesystemen (wijkgerichte aanpak).

SCENARIO'S: WAT IS HAALBAAR

Scenario	renovatie- of vervanging gebouwschil	renovatie- of vervanging installaties	Van het gas af (d.m.v. warmtepompen, 7% per jaar, afbouw WKK, etc.)	inkoop hernieuwbare elektriciteit (in 2030, 100%)
1	40	20	-	-
2	30	20	-	-
3	30	20	X	
4	40	20		X
5	40	20	X	X
6	20	10	X	

MAATREGELEN BINNEN DE SCENARIO'S

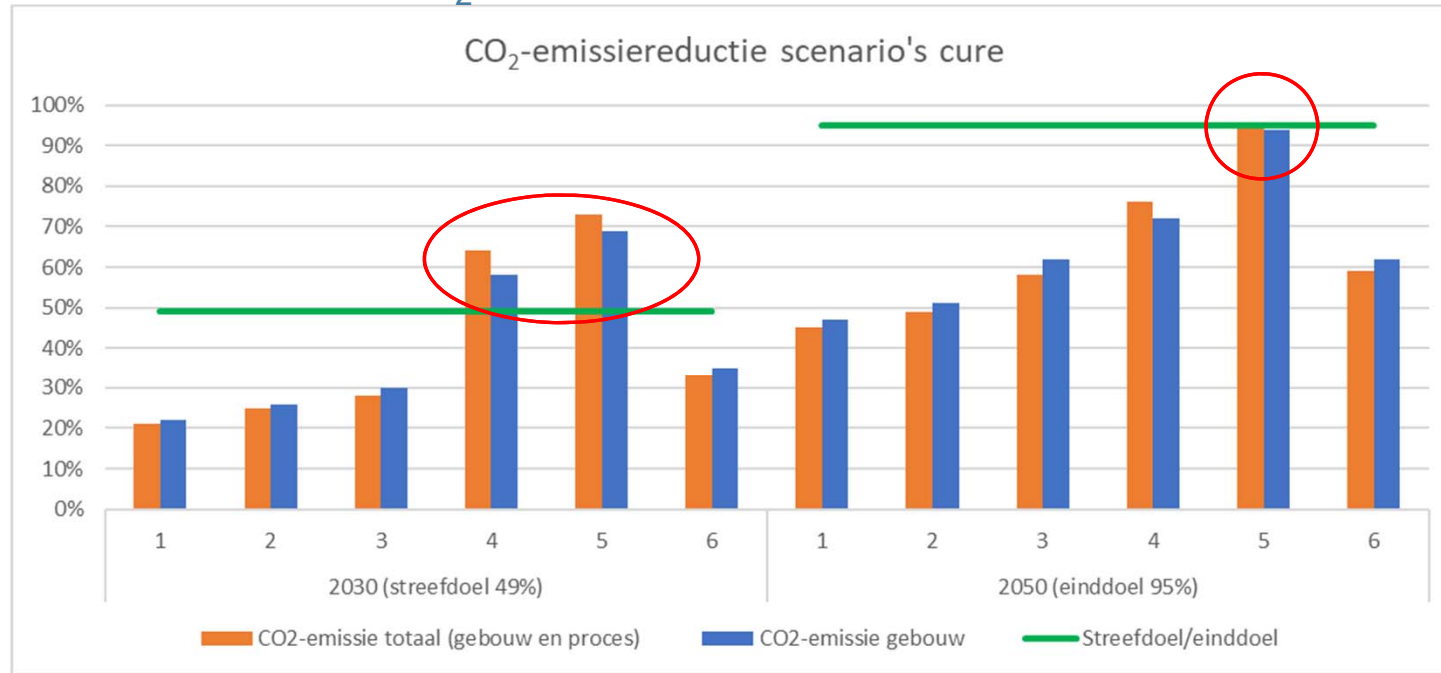
- › Doorvoeren EML (korte termijn, vooral vraagreductie)
- › PV, toename ca. 2% per jaar tot max 50% totale dakoppervlak sector
- › Effectiever inrichten zorgproces en toename efficiency apparatuur, 1% per jaar
- › Energie intensievere zorg (elektrische apparatuur), 1% per jaar

- › Transitie van het gas af:
 - › Van gasketel/stoomketel naar warmtepomp 7% per jaar (op natuurlijke momenten)
 - › Afbouwen WKK installatie, afbouw 7% per jaar (voornamelijk cure)

- › Bij mutatie gebouwen (renovatie momenten): cure 10% en care 85% nieuwbouw
 - › Renovatie naar bijna nieuwbouwniveau
 - › Nieuwbouw bijna energie neutraal (bovenwettelijk)

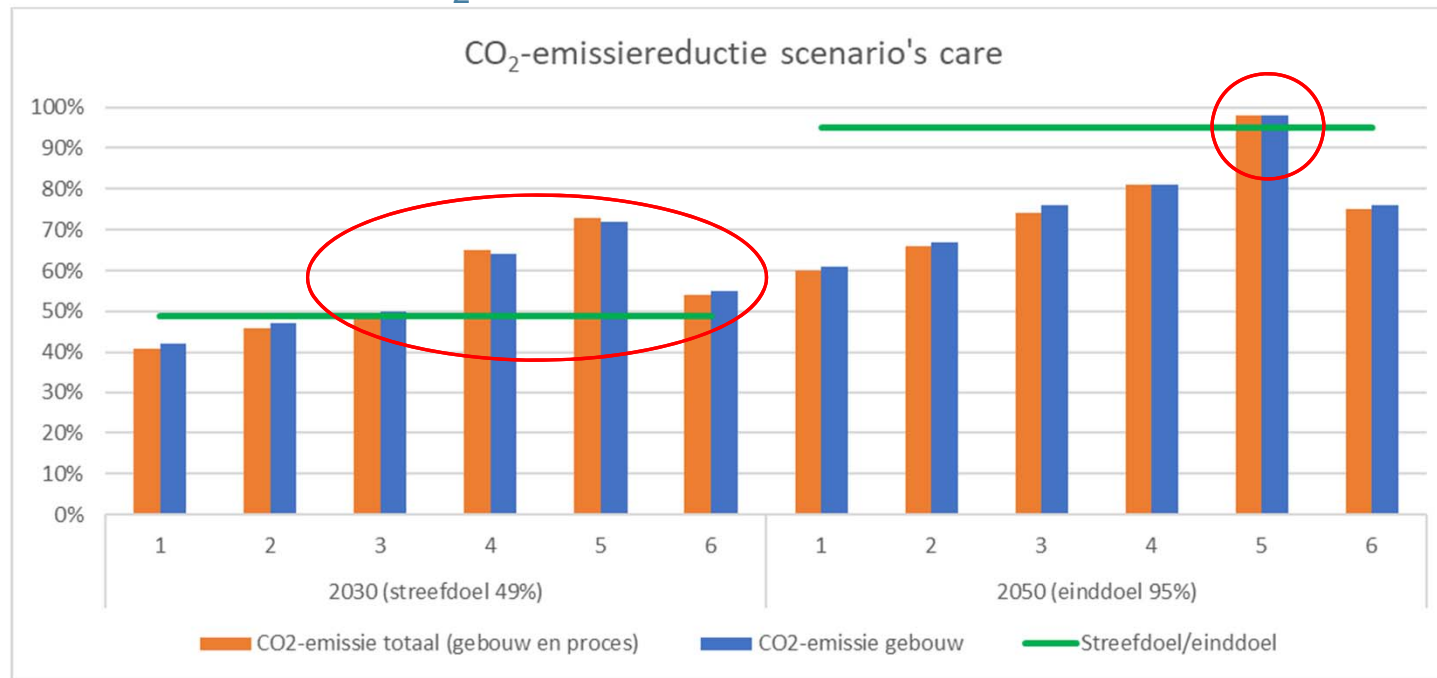
PLANNING VERDUURZAMING (2030 EN 2050)

Scenariostudie: CO₂-emissiereductie CURE t.o.v. 2016

PLANNING VERDUURZAMING (2030 EN 2050)

Scenariostudie: CO₂-emissiereductie CARE t.o.v. 2016

FINANCIËLE ONDERBOUWING VOOR DE KORTE TOT MIDDELLANGE TERMIJN

Alleen scenario 5 leidt tot de beoogde doelstelling in 2050

Scenario:	1	2	3	4	5	6
CURE t/m 2050						
Investerings in maatregelen cumulatief [mln. €]	5.193	6.635	7.600	5.193	6.011	10.195
Besparing energiekosten cumulatief [mln. €]	4	330	1.017	4	771	1.260
Investerings – energie baten cumulatief [mln. €]	5.189	6.305	6.583	5.189	5.240	8.935
CARE t/m 2050						
Investerings in maatregelen cumulatief [mln. €]	7.070	8.094	9.172	7.070	7.869	11.343
Besparing energiekosten cumulatief [mln. €]	1.664	2.354	3.241	1.664	2.732	3.719
Investerings – energie baten cumulatief [mln. €]	5.406	5.740	5.931	5.406	5.137	7.624

VERANTWOORDEN EN TUSSENTIJD S BIJSTUREN

- › De zorgsectoren (Cure en Care) rapporteren vanaf 2020 elke **4** jaar aan het Uitvoeringsoverleg, de geconsolideerde portefeuille routekaarten kunnen hiervoor de basis vormen (resultaten en inspanningen)
- › Als het tempo op sectorniveau achter blijft (2024) kunnen door de overheid aanvullende normen worden gesteld

PORTEFEUILLE ROUTEKAART

- › Betreft een afspraak uit de Green deal zorg en het klimaatakkoord (partijen worden daartoe aangemoedigd)
- › Ieder organisatie zal voor 1-1-2021 een eigen portefeuille routekaart hebben opgesteld
- › Geeft inzicht in de vastgoed portefeuille van een organisatie
- › Portefeuille routekaart kan helpen bij de monitoring m.b.t. de voortgang van de CO₂-emissiereductie (resultaat EN inspanningen)
- › Kan basis vormen voor de **harmonisatie** (EED-rapportage, informatieplicht, etc.)

HANDLEIDINGEN

- › Er zijn concept handleidingen opgesteld om te komen tot een portefeuille routekaart
- › Er vinden pilots plaats om de handleiding te valideren met de sector care en cure
- › Begin 2020 zijn de definitieve handleidingen beschikbaar

AANPAK VOOR EEN PORTEFEUILLE ROUTEKAART

- › Een portefeuille routekaart (deels openbaar) bestaat uit minimaal:
 - › Inleiding
 - › Analyse vastgoed portefeuille
 - › Maatregelen (Korte termijn EML, lange termijn)
 - › Besluitvorming
 - › Inkoop
 - › Vormvereisten

- › Hiermee ontstaan eenduidige portefeuille routekaarten
 - › worden geconsolideerd tot een sectorale routekaart
 - › sectorrapportage

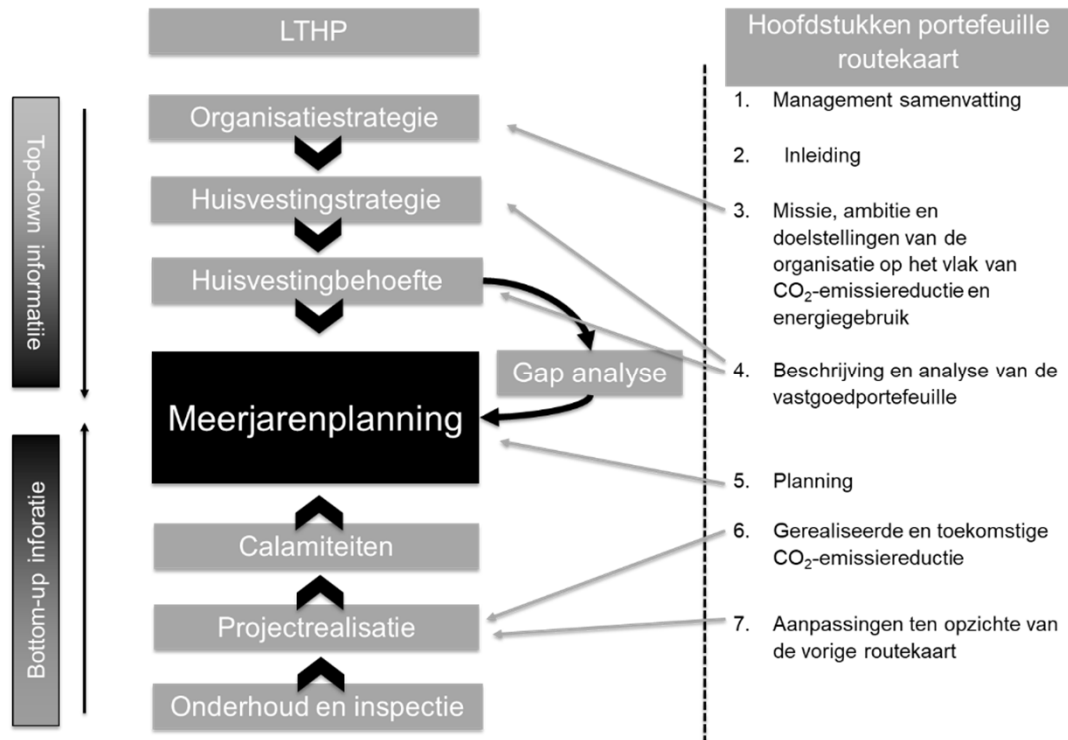
BASIS IS DE DUURZAAMHEIDSAMBITIE VAN DE ORGANISATIE

- › Is er een ambitie op het gebied van energetische duurzaamheid
- › Zegt de ambitie iets over CO₂-emissiereductie
- › Is de ambitie SMART (Specifiek, Meetbaar, Ambitieuus, Realistisch en Tijdsgebonden)
- › Is deze bestuurlijk vastgesteld
- › **Dit vereenvoudigd het proces enorm**

LTHP COMBINEREN MET PORTEFEUILLE ROUTEKAART

- Lange termijn, 5 jaar of langer
- Hoog abstractieniveau
- Gebruik van normen, referenties
- Strategisch risicobeheer

- Korte termijn
- Hoog detailleringsniveau
- Op basis van werkelijke behoefte en kosten
- Operationeel risicobeheer

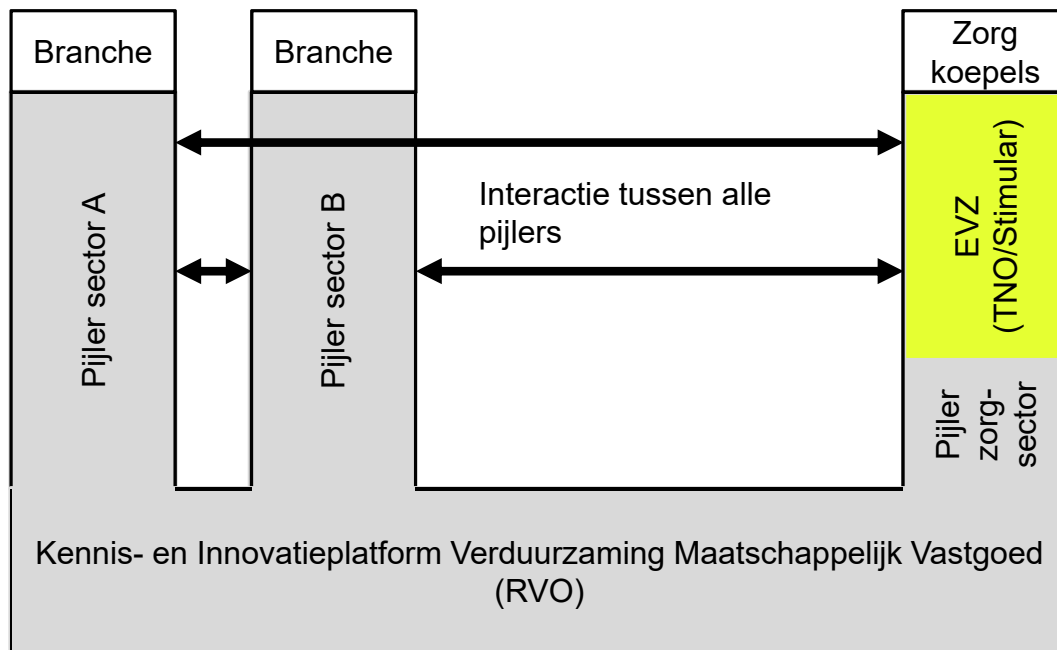

EXPERTISECENTRUM VERDUURZAMING ZORG

www.dezorgduurzaam.nl

ORGANISATIE VAN DE ZORGPILJER

2019-2020 twee wekelijk overleg tussen EVZ (Stimular, TNO) en de werkgroep duurzame zorg (expertgroep):

- Ondersteuning aan de sectoren
 - Wat is nodig vanuit omgeving
 - Waaraan is behoefte
 - Hoe kan dat effectief worden ingevuld
- Voortgang routekaarten
- Communicatie binnen de zorgsector

UITVOERING PROGRAMMA

- › EVZ acteert op basis van de behoefte van de sectoren en er worden verbindingen gelegd met andere initiatieven binnen de sector
- › Vanuit het programma wordt afstemming gezocht en samengewerkt met de partijen binnen het samenwerkingsverband verduurzaming maatschappelijk vastgoed, organisatie samenwerkingsverband is door BZK belegd bij RVO
- › De uitvoering van het programma van het EVZ is belegd bij Stichting Stimular/MPZ en TNO
- › Stimular/MPZ en TNO stemmen de activiteiten onderling af en werken daarin samen
- › Zowel Stichting Stimular/MPZ als TNO hebben hierin hun eigen rol en verantwoordelijkheid

STRETCH & CONNECT

- › De doelgroep van het EVZ beslaat de hele zorgsector. Ook andere organisaties die een relatie hebben met de zorginstelling, zoals gemeenten, kunnen met vragen terecht bij het EVZ
- › Eventuele monitoring hoort niet tot de via het samenwerkingsverband maatschappelijk vastgoed gefinancierde activiteiten. Het EVZ kan daarin een rol in krijgen, hiervoor zullen dan separate afspraken worden gemaakt

HET EVZ IS ER VOOR

- › De hele zorgsector en voor andere organisaties die een relatie hebben met de zorginstelling, zoals bijvoorbeeld gemeenten
- › Ondersteuning bij vraag stukken over verduurzaming van de zorg
 - › Algemene info over subsidies
 - › Vragen en workshops over het opstellen van portefeuilleroutekaarten
- › Informeren over
 - › Effecten van het klimaatakkoord op de zorgsector
 - › gevalideerde informatie van verschillende technologieën
- › Bijdrage leveren aan initiatieven op het gebied van CO₂-emissiereductie en energetische verduurzaming
- › Er worden uitsluitend **pre-concurrentiele** activiteiten uitgevoerd

ONDERDEEL VAN HET SAMENWERKINGSVERBAND VERDUURZAMING MAATSCHAPPELIJK VASTGOED

VRAAG STIMULATIE EN GOEDE VOORBEELDEN

Doelstelling:

bijdragen aan een efficiënte en effectieve versnelling van de CO₂-emissie reductie in de zorg om bij te dragen aan het Rijksdoel van 49% CO₂ reductie in 2030 als streefwaarde en 95% CO₂ reductie in 2050.

- Informatieverzameling, analyse en verificatie
- Toepasbaar maken van de informatie via fact-sheets/case documenten
- Workshops
- Communicatieplan opstellen en uitvoeren

VRAAGBAAK- FUNCTIE

- Vraagbaakfunctie (om de sector laagdrempelig en effectief te ondersteunen inclusief adviezen op hoofdlijnen)
- Portefeuilleroutekaarten

STIMULEREN INNOVATIES

- Opstellen kennisontwikkelingsagenda
- Kennisleemtes 2019/2020 opvullen

Het uitvoeringsprogramma van het EVZ wordt mede vorm gegeven door de werk- en regiegroep duurzame zorg

ACTIVITEITEN KORTE TERMIJN

- › Behoeften en knelpunten uit de sector verder inventariseren
- › Gevalideerde verduurzamingskaarten zorgvastgoed maken en verspreiden (ervaringen ophalen, valideren en ontsluiten)
- › Actief afspraken uit het klimaatakkoord bekendmaken en de branches en vakverenigingen uit de zorg daarbij ondersteunen
- › Instellingen stimuleren met starten van het opstellen van de portefeuilleroutekaarten
- › Workshops organiseren m.b.t. portefeuilleroutekaart voor de sector en adviseurs
- › Vraagbaak inrichten
- › Communicatie
 - › Communicatiekanaal inrichten (website) om alle beschikbare info te bundelen
 - › Presentaties voor de sector
- › Bijdragen aan initiatieven op het gebied van CO₂-emissiereductie en energetische verduurzaming

A nighttime photograph of a city street. On the left is a brick building with lit windows. On the right is a modern glass building. A curved walkway with a railing runs across the middle. Green light trails from a moving object are visible in the upper right. The text '› BEDANKT VOOR UW AANDACHT' is overlaid in white.

› BEDANKT VOOR UW AANDACHT

Voor meer inspiratie:
[TNO.NL/TNO-INSIGHTS](https://www.tno.nl/tno-insights)

TNO innovation
for life

Roberto.traversari@tno.nl